Dušan Gajić

savetnik Saveznog ustavnog suda

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD — OSNIVANJE I SASTAV*

(I)

1) OSNIVANJE

Na osnovu člana 3. Zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda (u daljem tekstu: Sud) koji je objavljen u „Službenom listu SRJ — Međunarodni ugovori”, broj 5/2001, od 27. juna 2001. godine, navedeni Zakon je stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u navedenom službenom glasilu. Time je CP Jugoslavija, nakon deponovanja instrumenata ratifikacije navedenog Statuta, postala jedna od 60 država osnivača tog Suda, jer, na osnovu člana 126. stav 1. Statuta, Statut stupa na snagu prvog dana u mesecu nakon što istekne šezdeset dana od datuma deponovanja šezdeset instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Drugim rečima, tada se smatra da je osnovan Sud. Međutim, na osnovu odredbe člana 126. stav 2. Statuta, za svaku državu koja ratifikuje, prihvata, odobrava ili pristupa tom Statutu, nakon što bude deponovano šezdeset instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, Statut stupa na snagu prvog dana u mesecu nakon što protekne šezdeset dana od dana kada je ona deponovala svoju izjavu o pristupanju Statutu. Budući da je SR Jugoslavija ratifikovala (potvrdila) i objavila navedeni Statut i deponovala instrumente ratifikacije još u 2001. godini, i da je u aprilu 2002. godine deponovalo više od šezdeset država instrumente ratifikacije Statuta, to je taj Statut već u SR Jugoslaviji stupio na snagu.

Dakle, kako je već navedeno, Sud se osniva pravnim aktom koji se zove „Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda”. On je stalno sudsko

* Rad primljen: 28. V 2002.

telo i nadležan je za vođenje krivičnog postupka protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da su počinjena najteža krivična dela od međunarodnog značaja, na način koji je utvrđen Statutom, i biće komplementaran nacionalnim krivičnim nadležnostima država. Nadležnost Suda i njegovog funkcionisanje takođe je uređeno odredbama Statuta. Sedište suda je u Hagu, u Holandiji („zemlja domaćina”) i on zaključuje ugovor o glavnom sedištu Suda sa zemljom domaćinom. Ovaj ugovor mora biti odobren od strane skupštine zemalja članica, a ugovor sa zemljom domaćinom u ime Suda zaključuje predsednik Suda. Sud može da zaseda i u nekom drugom mestu, kad god se za tim pokaže potreba, i to na način kako je to predviđeno Statutom. Sud ima svojstvo međunarodno priznatog pravnog lica, a nadležan je za obavljanje onih delatnosti kojima ispunjava svoje dužnosti predviđene Statutom i kojima ispunjava svrhu radi koje je osnovan. Nadležnost Suda se, prema odredbama Statuta, proteže na teritoriji svih država članica, a po osnovu posebnog ugovora zaključenog sa državom koja nije članica niti potpisnica Statuta, nadležnost Suda se proteže i na teritoriju te države.

Posebno je odredbom člana 2. Statuta propisano da se saradnja Suda i Ujedinjenih nacija zasniva na ugovoru, ša kojim ugovorom, prema odredbama Statuta, treba da se saglasi Skupština država članica. Po pribavljanju te saglasnosti, ugovor u ime Suda zaključuje predsednik Suda.

2) SASTAV SUDA I SUDSKA UPRAVA

Sud čine sledeća tela: (a) Predsedništvo; (b) Žalbeno veće, Sudeće veće, Veće koje vodi prethodni postupak; (c) Kancelarija tužioca i (d) Sekretarijat.

Da bi sagledavanje ovih tela Suda bilo što preglednije najpre se daju odredbe Statuta koje se odnose na sudije i kriterijume za njihov izbor, predlaganje i sam izbor.

Sudije se biraju za stalne članove Suda i u tom svojstvu obavljaju svoju dužnost za sve vreme trajanja njihovog mandata. Sudije koje čine Predsedništvo obavljaju svoju funkciju u svojstvu stalnih članova Predsedništva od momenta od kada na ovu funkciju budu postavljeni. Predsedništvo može, na osnovu povećanog obima posla Suda, a na osnovu konsultacija sa svojim članovima, c vremena na vreme, kad se za to ukaže potreba, da odluči u kojoj meri će ostale sudije obavljati dužnost stalnih članova pri čemu nijedan takav sporazum ne sme ići na štetu odredaba člana 40. Statuta kojima je propisano: 1. da su sudije nezavisne u obavljanju sudijske funkcije; 2. da se sudijama zabranjuje da obavljaju kakvu drugu aktivnost koja bi mogla da ometa valjano obavljanje sudijske funkcije ili da poljulja poverenje u njihovu nezavisnost; 3. da sudije koje su izabrane za stalne članove Suda ne mogu obavljati neku drugu delatnost kao svoje profesionalno zanimanje; da se o svakom pitanju koje je vezano za primenu navedene tačke 2. i 3. odluka donosi apsolutnom većinom

glasova sudija, a u slučaju da se neko takvo pitanje tiče određenog sudije, taj sudija ne učestvuje u donošenju odluke.

Odluke o plaćanju sudija koji nisu stalni članovi Suda donose se u skladu sa odredbom člana 49. Statuta kojom je propisano da sudije, tužilac, zamenici, tužioci, sekretar i zamenik sekretara primaju plate, naknade i isplatu troškova koje odredi Skupština država članica, i da se ove plate i naknade ne smanjuju za vreme trajanja njihovog mandata.

Odredbama člana 36. Statuta propisani su kriterijumi za izbor sudija i predlaganje i izbor sudija. Budući da je propisivanje tih kriterijuma izvršeno na specifičan način koji nije pogodan za interpretaciju, to se te odredbe daju u svom izvornom obliku.

„1. Sud je sastavljen od 18 sudija u smislu stava 2. ovog člana.

2. (a) Predsedništvo, koje predstavlja i zastupa interese Suda, može da predloži povećanje broja sudija određenog u stavu 1. uz navođenje razloga zbog kojih smatra da je to neophodno i celishodno. Sekretarijat će odmah bez odlaganja proslediti svaki takav predlog svim državama članicama.

(b) Svaki takav predlog se potom razmatra na sednici Skupštine država članica, koja se saziva u skladu sa članom 112. Statuta. Predlog se smatra usvojenim ako se države članice na sednici Skupštine za njega izjasne dvotrećinskom većinom glasova a stupa na snagu u vreme koje odredi Skupština država članica.

(c) (i) Pošto se predlog za povećanje broja sudija usvoji u smislu stava (b), izbor novih sudija se obavlja na sledećoj sednici skupštine država članica u skladu sa stavovima 3—8 uključujući i član 37. stav 2.

(ii) Pošto predlog za povećanje broja sudija bude usvojen i stupi na snagu u smislu stavova (b) i (c) (i): Predsedništvo može da predloži smanjenje broja sudija, ako obim posla Suda to opravdava, pri čemu broj sudija ne sme biti manji od broja koji je predviđen u stavu 1. Predlog se razmatra u skladu sa procedurom opisanom u stavu (a) i (b) ovog člana. U slučaju da predlog bude usvojen, broj sudija se smanjuje postepeno, i to redosledom po kome sudijama ističe mandat na koji su izabrani, sve dok se ne izabere potreban broj sudija.

3. (a) Sudije se biraju iz reda osoba visokih moralnih kvaliteta, a moraju biti nepristrasni, imati lični integritet, i moraju zadovoljiti sve kriterijume koji se u njihovim državama zahtevaju za izbor sudija u najviša sudijska zvanja.

(b) Svaki kandidat za izbor za člana Suda mora da:

(i) ima priznatu stručnost u oblasti materijalnog i procesnog krivičnog prava kao i odgovarajuće neophodno iskustvo, stečeno u svojstvu sudije, tužioca, advokata ili u nekom drugom svojstvu u krivičnim predmetima; ili

(ii) ima priznatu stručnost u odgovarajućim oblastima međunarodnog prava, kao što su međunarodno humanitarno pravo i ljudska prava, kao i veliko iskustvo u profesionalnom radu, koje je relevantno za posao koji će obavljati u Sudu;

(c) Svaki kandidat za izbor u Sud mora odlično da poznaje i da tečno govori najmanje jedan od radnih jezika Suda.

4. (a) Svaka država članica može da predloži kandidate za izbor za članove Suda, i to:

(i) na osnovu postupka za predlaganje kandidata za imenovanje za najviše sudijske funkcije u toj državi; ili

(ii) na osnovu postupka za imenovanje kandidata za Međunarodni sud pravde, po Statutu ovog suda.

Predlaganje kandidata je potkrepljeno dokumentom koji sadrži potrebne podatke o tome da kandidat ispunjava preduslove iz stava 3.

(b) Svaka država može da predloži po jednog kandidata, za svaki dati izbor koji predstoji, koji kandidat ne mora da bude državljanin te države članice, ali mora da zadovolji uslov da je državljanin neke od država članica.

(c) Skupština država članica može da ustanovi, ako je pogodno, i Savetodavni odbor za razmatranje predloga za izbor sudija. Sastav tog odbora i njegov mandat određuje Skupština država članica.

5. U svrhu obavljanja izbora obrazuju se dve liste kandidata i to:

— Lista A koja sadrži imena kandidata i njihove kvalifikacije precizirane u stavu 3 (b) (i); i

— Lista B koja sadrži imena kandidata i njihove kvalifikacije precizirane u stavu 3 (b) (ii).

Kandidat koji zadovoljava uslove koje propisuju obe liste može da bira na kojoj će se listi pojaviti njegovo ime. Prilikom prvih izbora za Sud, najmanje 9 sudija će biti izabrano sa liste A i najmanje 5 sudija sa liste B. Svaki sledeći izbori su zamišljeni tako da sa svake liste bude biran jednak broj sudija.

6. (a) Sudije se biraju tajnim glasanjem na sednici Skupštine država članica koja se saziva u ovu svrhu po članu 112. U skladu sa stavom 7, za sudije ovog Suda bira se onih 18 kandidata koji dobiju najveći broj glasova i čiji izbor bude podržan dvotrećinskom većinom glasova prisutnih predstavnika država članica koje glasaju.

(b) U slučaju da se potreban broj sudija ne izabere u prvom glasanju, sledeća glasanja se obavljaju u skladu sa procedurom predviđenom u stavu (a) sve dok se ne izabere potreban broj sudija.

7. Za sudije ovog Suda ne mogu biti izabrana lica iz iste države. Lica koja pretenduju na funkciju sudije ovog Suda a koja imaju državljanstvo više država, smatraće se državljanima one države sa kojom imaju najjaču vezu, odnosno u kojoj ostvaruju svoja građanska i politička prava.

8. (a) Države članice prilikom izbora sudija vode računa o:

(i) pravilnom predstavljanju osnovnih svetskih pravnih sistema;

(ii) ravnomernom geografskom predstavljanju;

(b) Države članice takođe poklanjaju posebnu pažnju angažovanju sudija koji su pravni eksperti za posebne oblasti, uključujući ovde pravnu zaštitu žena i dece.

9. (a) U smislu stava (b), sudije se biraju na 9 godina i nemaju pravo na reizbor u smislu stava (c) i člana 37. stav 2.

(b) Prvi izbor je zamišljen tako da se 1/3 sudija bira žrebom sa mandatom od 3 godine; druga 1/3 sudija se bira žrebom sa mandatom od 6 godina; a preostala 1/3 se bira na isti način ali sa mandatom od 9 godina.

(c) Sudija koji se bira na 3 godine u smislu tačke (b) stava 9. može biti reizabran do punog trajanja mandata (9 godina).

10. Sudija izabran za člana Sudećeg ili Žalbenog veća u skladu sa članom 39. po isteku mandata, nastaviće rad na određenom predmetu do okončanja suđenja ili postupka po žalbi, a koje procesne faze su započete pred tim većem.

U slučaju da se sudijsko mesto uprazni, izbor sudije koji će zauzeti upražnjeno mesto se obavlja u skladu sa članom 36. Sudija koji je zauzeo upražnjeno mesto obavlja sudijsku funkciju do isteka mandata sudije na čije je mesto došao, a ako je taj period 3 godine ili kraći, biće mu omogućen reizbor do punog mandata, a po članu 36. Statuta."

TELA SUDA

a) Predsedništvo suda

Prema odredbama člana 38. Statuta Predsedništvo ima predsednika i dva potpredsednika koji se biraju sa apsolutnom većinom glasova sudija. Funkciju predsedavajućih oni obavljaju 3 godine ili kraće, do isteka njihovog redovnog sudijskog mandata za koji su izabrani, a zavisno od toga koji od ova dva mandata pre ističe. Ove sudije imaju pravo na jedan reizbor (stav 1). Prvi potpredsednik obavlja funkciju predsednika u slučaju da je predsednik sprečen ili je zauzet. Drugi potpredsednik obavlja funkciju predsednika u slučaju da su predsednik i prvi potpredsednik sprečeni ili zauzeti (stav 2). Predsednik i dva potpredsednika čine Predsedništvo koje je odgovorno za: (a) pravilno funkcionisanje Suda. Predsedništvo nije odgovorno za rad kancelarije tužioca i (b) druge funkcije koje mu pripadaju po ovom Statutu (stav 3). U obavljanju dužnosti iz stava 3 (a), Predsedništvo saradnje sa tužiocem i može tražiti njegovu pomoć u svim stvarima od zajedničkog interesa (stav 4).

b) Veća Suda

Prema odredbama člana 39. Statuta, odmah nakon izbora sudija, obrazuju se Žalbeno veće, Sudeće veće i Veće koje vodi prethodni postupak. Žalbeno veće se sastoji od predsednika i četvero drugih sudija. Sudeće veće broji najmanje 6 sudija, a Veće koje vodi prethodni postupak se sastoji od najmanje 6 sudija. Raspored sudija po većima zasniva se na prirodi posla koji spada u opis delatnosti veća, kao i kvalifikacijama i is-

kustvu koje sudije rasporedene u odgovarajuća veća treba da imaju, pri čemu se sudije biraju u određena veća na osnovu njihovog iskustva u materiji i materijalnog i procesnog krivičnog prava, kao i iskustva u materiji međunarodnog prava. Sudeće veće i Veće koje vodi prethodni postupak je sastavljeno pretežno od sudija sa iskustvom u materiji krivičnog procesnog prava (stav 1).

Prema odredbama stava 2 (a), (b), (ii), (iii) i (c) istog člana, sudijska funkcija se obavlja na nivou odeljenja i dalje po većima. Žalbeno veće je sastavljeno od svih sudija iz odeljenja koje je nadležno za vođenje postupka po žalbi. Funkciju Sudećeg veća obavlja troje sudija iz sudećeg odeljenja. Prethodni postupak vodi sudija pojedinac ili veće koje vodi prethodni postupak a koje je sastavljeno od troje sudija, u skladu sa Statutom i Pravilima postupka izvođenja dokaza. Zbog povećanog obima posla može se obrazovati nekoliko veća koja bi vodila prethodni postupak, odnosno nekoliko sudećih veća.

Odredbama stava 3. i 4. istog člana propisano je: da sudije Sudećeg veća i Veća koje vodi prethodni postupak obavljaju svoju sudijsku funkciju u tim odeljenjima 3 godine, ali i nakon isteka mandata sve dok ne završe predmet koji su započele kao članovi tog Veća; da sudije Žalbenog veća obavljaju sudijsku funkciju u tom odeljenju čitav svoj mandat; i da sudije članovi Žalbenog veća obavljaju sudijsku funkciju samo u tom veću; da u slučaju povećanog obima posla, sudija Sudećeg veća može biti privremeno ustupljen Veću koje vodi prethodni postupak, i obrnuto, sudija Veća koje vodi prethodni postupak može privremeno obavljati funkciju sudije Sudećeg veća, s tim što se mora poštovati pravilo da sudija koji je vodio prethodni postupak ne može biti član Sudećeg veća u istom predmetu.

Odredbama člana 40. Statuta propisana je nezavisnost sudija u vršenju svojih prava i obaveza, i to: da su sudije nezavisne u obavljanju sudijske funkcije (stav 1); da je sudijama zabranjeno da obavljaju kakvu drugu aktivnost koja bi mogla da ometa valjano obavljanje sudijske funkcije ili da poljulja poverenje u njegovu nezavisnost (stav 2); da sudije koje su izabrane za stalne članove Suda ne mogu obavljati neku drugu delatnost kao svoje profesionalno zanimanje (stav 3); da se o svakom pitanju koje je vezano za primenu stava 2. i 3. člana 40. odluka donosi apsolutnom većinom glasova sudija, a u slučaju da se neko takvo pitanje tiče određenog sudije, taj sudija ne učestvuje u donošenju odluke.

Oslobodenje od dužnosti i izuzeće sudija propisano je odredbama člana 41. Statuta i to: da Predsedništvo može na zahtev sudije da ga oslobodi od obavljanja određene procesne radnje po Statutu, u skladu sa Pravilima postupka i izvođenja dokaza (stav 1); da sudija ne postupa u krivičnom predmetu u kome bi njegova nepristrasnost mogla biti dovedena u pitanje po bilo kom osnovu. Sudija ne može obavljati sudijsku funkciju u smislu odredbi navedenog člana, ukoliko je, između ostalog, u istom krivičnom predmetu vodio prethodni postupak ili je u bilo kom svojstvu učestvovao u postupku pred Sudom, odnosno ukoliko je pred nacionalnim

sudom vodio istragu, odnosno sudio istom licu kome se sudi pred Sudom. Sudija se može izuzeti i po drugim osnovama preciziranim u Pravilima postupka i izvođenja dokaza (stav 2-a); da tužilac ili lice protiv koga se vodi istraga ili krivični postupak, mogu zahtevati izuzeće sudije (2-b); da se odluka o izuzeću sudije donosi apsolutnom većinom glasova sudija i da sudija čije se izuzeće traži, ima pravo da iznese svoje mišljenje povodom predloženog izuzeća, ali ne učestvuje u donošenju odluke o izuzeću (stav 2-c).

c) Kancelarija tužioca

Kancelarija tužioca predstavlja poseban organ Suda i kao takva je potpuno nezavisna u svom radu. Nadležna je za primanje krivičnih prijava i svih informacija o tome da je izvršeno krivično delo iz nadležnosti Suda, za ispitivanje ovih prijava i obaveštenja i za podizanje i zastupanje optužnice pred Sudom. Tužilac odnosno njegovi zamenici nisu ovlašćeni da traže savetodavna mišljenja sa strane niti smeju nastupati po instrukcijama bilo koga van Suda (član 42. stav 1). Na čelu Kancelarije nalazi se tužilac. Tužilac ima sva ovlašćenja koja se odnose na rukovođenje i upravljanje kancelarijom, osobljem tužilaštva i objektima tužilaštva. Tužiocu pomaže jedan ili više zamenika tužioca, koji imaju ista ovlašćenja koja po Statutu pripadaju i tužiocu. Tužilac i njegovi zamenici moraju biti državljani različitih država, i oni su stalni članovi Kancelarije tužioca (član 42. stav 2). Tužilac i zamenici tužioca biraju se iz redova osoba visokih moralnih kvaliteta, istaknute kompetentnosti i bogatog praktičnog iskustva u radu u tužilaštvu ili sudu. Oni moraju izvrsno poznavati i tačno govoriti najmanje jedan od radnih jezika Suda (engleski i francuski). Tužilac se bira tajnim glasanjem i to apsolutnom većinom glasova u Skupštini država članica. Zamenici tužioca se biraju na isti način sa liste koju obrazuje tužilac. Tužilac predlaže po tri kandidata za svako mesto zamenika tužioca. Tužilac i zamenici tužioca se biraju na 9 godina osim ukoliko u vreme njihovog izbora nije predviđen kraći mandat a nemaju pravo na reizbor. Ni tužilac ni zamenici tužioca ne smeju učestvovati ni u kakvoj aktivnosti koja bi mogla da bude u suprotnosti sa obavljanjem njihovih funkcija u Kancelariji tužioca ili da poljulja poverenje u njihovu nezavisnost. Oni istovremeno ne mogu obavljati neku drugu delatnost kao svoje profesionalno zanimanje. Predsedništvo može da odobri izuzeće tužioca ili zamenika tužioca u određenom predmetu, na njegov lični zahtev. Ni tužilac ni zamenik tužioca ne mogu postupati ni u jednom krivičnom predmetu u kome bi njihova nepristrasnost mogla biti dovedena u sumnju, po bilo kom osnovu. Oni će biti izuzeti iz konkretnog predmeta, ako su, između ostalog, u istom krivičnom predmetu već učestvovali u bilo kom svojstvu ili su pred nacionalnim sudom vodili istragu ili sudili istom licu protiv koga se vodi krivični postupak pred Sudom (član 42. st. 3, 4, 5, 6. i 7). O izuzeću tužioca ili zamenika tužioca odluku donosi Žalbena

veće. Izuzeće tužioca, odnosno njegovog zamenika može u svako doba da zahteva i lice protiv koga se vodi istraga odnosno krivični postupak i to po svim osnovama predviđenim članom 42. Tužilac i zamenik mogu da iznesu svoje mišljenje o predlogu za izuzeće. Tužilac postavlja savetnike iz reda pravnih stručnjaka za određena pitanja, posebno one koji su stručnjaci iz oblasti seksualnog nasilja kao i nasilja nad decom (član 42. stav 8).

d) Sekretarijat

Sekretarijat je nadležan za vođenje administracije i obezbeđivanja funkcionisanja Suda. Delatnost Sekretarijata ograničena je isključivo na Sud odnosno ne proteže se na Kancelariju tužioca, u smislu člana 42. Na čelu Sekretarijata nalazi se sekretar koji je glavni administrativni službenik Suda. Sekretar obavlja svoje dužnosti pod nadzorom predsednika Suda. Sekretar je osoba visokih moralnih kvaliteta, visoko stručna a mora imati i izvesno znanje i tečno govoriti najmanje jedan od radnih jezika Suda. Sudije biraju sekretara apsolutnom većinom glasova na tajnom glasanju, uzimajući u obzir sve preporuke Skupštine država članica. Ukoliko se za to ukaže potreba, a po preporuci sekretara, sudije će na isti način izabrati zamenika sekretara. Sekretar se bira na pet godina i ima pravo na jedan reizbor i stalni je član Suda. Zamenik sekretara se bira na pet godina ili na kraće, po odluci apsolutne većine glasova sudija, a bira se kada se za to ukaže potreba. Sekretar obrazuje Odeljenje za oštećene i svedoke u okviru Sekretarijata.

Ovo odeljenje, u dogovoru sa tužilaštvom, obezbeđuje primenu zaštitnih i bezbednosnih mera kao i drugu odgovarajuću pomoć svedocima, oštećenima koji se pojavljuju pred Sudom, kao i drugim licima koja preuzimaju rizik svedočenja. U rad ovog Odeljenja uključeni su psihoterapeuti uključujući i psihoterapeute specijalizovane za pružanje pomoći žrtvama seksualnog zlostavljanja. Tužilac i sekretar postavljaju osoblje koje ima kvalifikacije neophodne za rad njihovih odeljenja. Tužilac je, u ovom smislu, ovlašćen da imenuje istražitelja. Prilikom izbora osoblja, tužilac i sekretar su dužni da vode računa o tome da lica koja postavljaju, zadovoljavaju najviše standarde efikasnosti, stručnosti i integriteta a mutatis mutandis, vode računa o zadovoljavanju svih kriterijuma preciziranih u članu 36. stav 8. Sekretar, uz pristanak Predsedništva i tužioca predlaže Pravila za osoblje koja uključuju kriterijume i uslove pod kojima će osoblje Suda biti birano, plaćeno i razrešavano funkcije. Skupština država članica daje saglasnost i odobrava Pravila za osoblje. Sud može u izuzetnim okolnostima da angažuje stručnjake koje predlože države članice, vladine i nevladine organizacije, a koje bi pomogle u radu Suda. Tužilac može da prihvati bilo koju takvu ponudu u ime tužilaštva. Takvo osoblje se angažuje u skladu sa pravilima koja usvoji Skupština država članica (član 44).

Svečana zakletva i razrešenje

Pre stupanja na dužnost, a u saglasnosti sa ovim Statutom, sudije, tužilac, zamenici tužioca, sekretar i zamenici sekretara polažu svečanu zakletvu na otvorenoj sednici Suda da će svoju dužnost obavljati nepristrasno i savesno. Sudija, tužilac, zamenik tužioca, sekretar ili zamenik sekretara će biti razrešeni na osnovu odluke o razrešenju koja se donosi ukoliko: (a) se utvrdi da su se ponašali na način koji ih je iskompromitovao ili su ozbiljno prekršili svoje obaveze po Statutu i Pravilima postupka i izvođenja dokaza; (b) nisu više u mogućnosti da dalje obavljaju funkcije koje su im dodeljene po Statutu. Skupština država članica tajnim glasanjem donosi odluku o razrešenju sudije, tužioca ili zamenika tužioca. Sudija se razrešava 2/3 većinom glasova država članica a prema predlogu usvojenom 2/3 većinom glasova ostalih sudija. Tužilac se razrešava apsolutnom većinom glasova država članica. Zamenik tužioca se razrešava apsolutnom većinom glasova država članica po preporuci tužioca. Odluka o razrešenju sekretara ili zamenika sekretara se donosi apsolutnom većinom glasova sudija. Sudija, tužilac, zamenik tužioca, sekretar ili zamenik sekretara čije je razrešenje predloženo iz razloga kompromitujućeg ponašanja, teške povrede funkcije ili nesposobnosti da svoju funkciju obavlja na način predviđen Statutom, ima pravo da se upozna sa dokazima podnetim protiv njega kao i da predloži dokaze u svoju korist, a ovo u skladu sa Pravilima postupka i izvođenja dokaza. Lice čije se razrešenje traži nema pravo da na drugi način učestvuje u daljem postupku povodom predloga za razrešenje (član 45. i 46).

Disciplinske mere, privilegije i imuniteti

Sudija, tužilac, zamenik tužioca, sekretar ili zamenik sekretara koji je učinio prekršaj manje težine od onih koji su navedeni u članu 46. kažnjava se disciplinski, u skladu sa Pravilima postupka i izvođenja dokaza (član 47).

Sud, na teritoriji svake države članice, uživa privilegije i imunitete koji su mu neophodni za obavljanje njegovih dužnosti. Sudije, tužilac, zamenik tužioca i sekretar, za vreme obavljanja funkcija vezanih za Sud, uživaju iste privilegije i imunitete koje imaju šefovi diplomatskih misija, a posle isteka mandata zadržavaju imunitet u sudskim postupcima a povodom onoga što su radili ili učinili za vreme dok su obavljali svoju dužnost. Zamenik sekretara, osoblje tužilaštva i osoblje sekretarijata uživaju privilegije i mandate i mogu imati na raspolaganju sve što im je neophodno za obavljanje dužnosti u skladu sa aktom Suda kojim se regulišu njihovi imuniteti i privilegije. Savetnici, veštaci, svedoci ili bilo koja druga lica čije se prisustvo u sedištu Suda zahteva, imaju isti tretman za sve što je potrebno za pravilno funkcionisanje Suda, u skladu sa aktom Suda, o privilegijama i imunitetima. Privilegije i imunitete: (a) sudije ili tužioca je

moгуće ukinuti apsolutnom većinom glasova sudija; (b) sekretara je moguće ukinuti odlukom Predsedništva; (c) zamenika tužioca i osoblja tužilaštva može ukinuti tužilac; (d) zamenika sekretara i osoblja sekretarijata može ukinuti sekretar (član 48).

Plate, naknade i isplaćivanje troškova

Sudije, tužilac, zamenici tužioca, sekretar i zamenik sekretara primaju plate, naknade i isplate troškova koje odredi Skupština država članica. Ove plate i naknade ne smanjuju se za vreme trajanja njihovih mandata (član 49).

Službeni i radni jezici Suda

Službeni jezici Suda su: arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski. Presude Suda, kao i druge bitne odluke koje donosi Sud, objavljuju se na službenim jezicima. Predsedništvo, u skladu sa kriterijumima ustanovljenim u Pravilima postupka i izvođenja dokaza zauzima stav o tome koje odluke se imaju smatrati bitnim u navedenom smislu. Radni jezici Suda su engleski i francuski. U Pravilima postupka i izvođenja dokaza je precizirano koji su to slučajevi u kojima se kao radni jezici mogu koristiti drugi službeni jezici. Na zahtev bilo koje strane u postupku ili državi kojoj je dopušteno da se uključi u konkretan predmet, Sud može odobriti da ta strana ili država koristi neki drugi jezik osim engleskog ili francuskog, pod uslovom da Sud smatra da je to opravdano (član 50).

Pravila postupka i izvođenje dokaza, te sudski poslovnik

Pravila postupka i izvođenje dokaza stupaju na snagu nakon što budu usvojena dvotrećinskom većinom glasova članova Skupštine država članica. Izmene Pravila postupka i izvođenje dokaza mogu da predlažu: (a) svaka država članica, (b) sudije i to apsolutnom većinom, ili (c) tužilac. Izmene stupaju na snagu nakon što budu usvojene dvotrećinskom većinom glasova članova Skupštine država članica. Posle usvojenja Pravila postupka i izvođenja dokaza, u hitnim slučajevima kada se Pravila postupka i izvođenje dokaza ne mogu primeniti na specifičnu situaciju konkretnog slučaja, sudije mogu dvotrećinskom većinom da sastave privremena Pravila koja će biti primenjena dok se na sledećem redovnom ili vanrednom zasedanju Skupštine država članica ne usvoje kao zvanična pravila, usvojene izmene pravila ili dok pravila ne budu ukinuta. Pravila postupka i izvođenje dokaza, njihove izmene i bilo koje privremeno pravilo moraju biti u skladu sa Statutom. Izmene Pravila postupka i izvođenje dokaza, kao i privremena pravila ne mogu se primenjivati retroaktiv-

no na štetu osobe protiv koje se sprovodi istraga, odnosno kojoj se sudi, ili koja je već osuđena. U slučaju da Statut i Pravila postupka i izvođenja dokaza sadrže potpuno oprečna i međusobno protivrečna pravila, primenjuje se Statut (član 51). Sudski poslovnik donosi se apsolutnom većinom glasova sudija a u skladu sa odredbama Statuta i Pravilima postupka i izvođenja dokaza. Tužilac i sekretar moraju biti konsultovani prilikom razrade ovih pravila ili bilo kakvih izmena tih pravila. Sudski poslovnik i njihove izmene stupaju na snagu odmah po usvajanju, osim ako sudije ne odluče drugačije. Odmah po usvajanju, Poslovnik se prosleđuje državama članicama na eventualne komentare. Sudski poslovnik ostaje na snazi do daljeg ako u roku od 6 meseci od dana usvajanja većina država članica ne uloži prigovor na isti (član 52).

NAPOMENA: U sledećem broju biće reči o nadležnosti Suda, dopuštenosti pokretanja i vođenja krivičnog postupka, pravu koje se primenjuje, i o opštim načelima krivičnog prava.